

Mini-cursus 'Natuur op je park'

Vitale Vakantieparken

11 september 2025

Programma

- 🌿 Even voorstellen...
- 🌿 Planten op je park
- 🌿 Planten en de bodem
- 🌿 Planten en onderhoud
- 🌿 Planten, maar er is meer...

Programma

- 🍃 Even voorstellen...
- 🍃 Planten op je park
- 🍃 Planten en de bodem
- 🍃 Planten en onderhoud
- 🍃 Planten, maar er is meer...

Even voorstellen...

- Henriekus Stip
- Mede eigenaar van Stip Hoveniers uit Elspeet
- Familiebedrijf, totaal circa 10 FTE
- Stip Hoveniers ... voor een levende tuin

Even voorstellen...

- Stip Hoveniers opgericht 1 maart 1959 door Hendrik Stip
- Van rentmeester naar hovenier
- Partner van NL Greenlabel
- Duurzaamste Hovenier van Nederland in 2021

Programma

- 🍃 Even voorstellen...
- 🍃 Planten op je park
- 🍃 Planten en de bodem
- 🍃 Planten en onderhoud
- 🍃 Planten, maar er is meer...

Planten op je park

Hoe aan de slag?

- Inventarisatie bestaande tuin
- Creatief en deskundig ontwerp
- Zorg voor verbinding met de omgeving
- Streef naar jaarrond bloei & vrucht
- Zorg voor variatie (biodiversiteit / voorkomen natuurbrand)
- Maak gebruik van hulpmiddelen
- En begin gewoon, stapje voor stapje...

Planten op je park

Categoriën

- Bomen
- Heesters
- Hagen
- Vaste planten
- Klimplanten
- Kruiden / grassen
- Extra categorie : Groendak

Planten op je park

Eigenschappen

- Vochtbehoefte (droog, normaal, nat)
- Grondsoort (zand/klei & kalk/zuur)
- Lichthoeveelheid (zon, half(schaduw))
- Herkomst (inheems / uitheems)
- Naalden / bladeren (brandgevaar)
- Wintergroen / bladverliezend
- Bloeiperiode en kleur
- Vruchten / zaden
- Afmetingen
- Biodiversiteit

Planten op je park

Tulpenboom?

Tulpenboom?

Planten op je park

Plantennamen

- Campanula poscharskyana 'Senior'
- Geslachtsnaam = Campanula
- Soortaanduiding = poscharskyana
- Cultuurvariëteit = 'Senior'
- Nederlandse naam = Kruipklokje

Planten op je park

Maatvoering

- Stamomtrek: 6–8, 14–16, 20–25
- Hoogte: 30–40, 100–125, 250–300
- Kweekvorm: W, wg, KL, dr.kl., 3xv
- Potmaat: P9, P11, C1, C2, C50
- Bolmaat: 6/+, 12/14

Voorbeeld

- *Fagus sylvatica* 14–16 dr.kl.
- *Fagus sylvatica* 100–120 wg
- *Fagus sylvatica* 60–80 C2

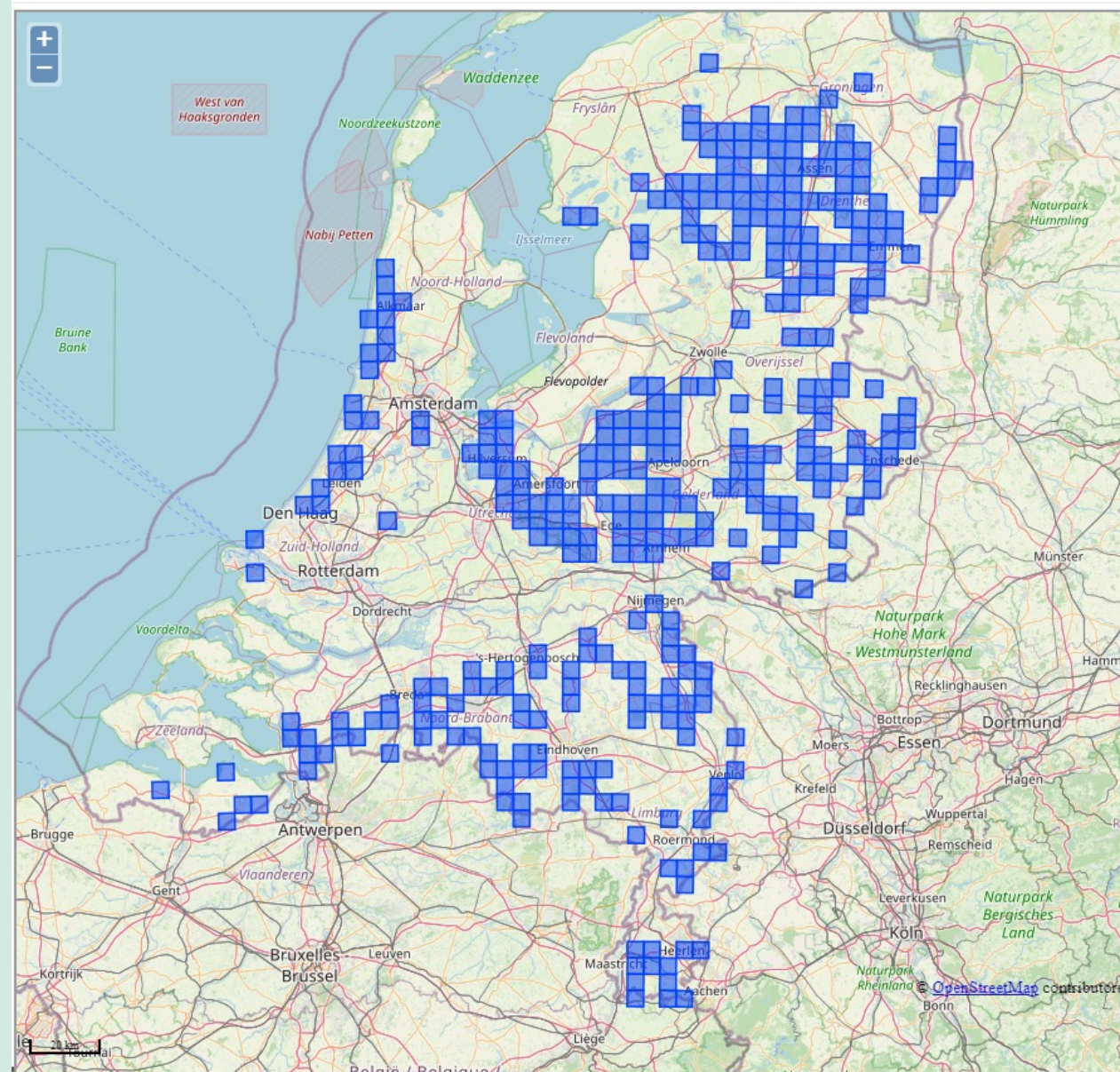

Planten op je park

Herkomst planten

- Inheems
- Uitheems / exoot
- Invasieve exoot
- www.floravannederland.nl
- www.plantenvanhier.nl

Floron verspreidingskaart voor 'Europese lork'

Planten op je park

Plant- en klaarpakket

- Schaduwpakket
- Zonpakket
- 3 heesters (uit 5 soorten)
- 4 x 3 vaste planten (uit 8 soorten)

Planten op je park

Schaduwpakket

Ilex aquifolium
(Gewone hulst)

- Hoogte : 5–8 meter
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in december
- Blad : groenblijvend
- Snoeien : nee

Planten op je park

Schaduwpakket

Crataegus monogyna
(Eenstijlige meidoorn)

- Hoogte : 3–5 meter
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in sep / okt
- Blad : geel
- Snoeien : nee

Planten op je park

Schaduwpakket

Prunus spinosa
(Sleedoorn)

- Hoogte : 3–5 meter
- Bloei : maart / april
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in sep / dec
- Blad : geel / oranje / rood
- Snoeien : nee

Planten op je park

Schaduwpakket

Sambucus nigra
(Gewone vlier)

- Hoogte : 2–3 meter
- Bloei : juni / juli
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in sep / okt
- Blad : geel
- Snoeien : nee

Planten op je park

Schaduwpakket

Viburnum opulus
(Gelderse roos)

- Hoogte : 2–3 meter
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in aug
- Blad : oranje / rood
- Snoeien : nee

Planten op je park

Schaduwpakket

Ajuga reptans
(Kruipend zenegroen)

- Hoogte : 5-10 cm
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : blauw
- Overig : wordt tijdens de bloei door diverse insecten bezocht

Planten op je park

Schaduwpakket

Alchemilla mollis
(*Vrouwenmantel*)

- Hoogte : 30-40 cm
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : geelgroen
- Overig : regendruppels blijven als parels op het blad liggen

Planten op je park

Schaduwpakket

Aquilegia vulgaris
(Wilde akelei)

- Hoogte : 50–70 cm
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : paars
- Overig : zaait zichzelf makkelijk uit

Planten op je park

Schaduwpakket

Fragaria vesca
(Bosaardbei)

- Hoogte : 10–15 cm
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : wit
- Overig : bloei kan doorlopen tot in de herfst en wordt gevolgd door kleine aardbeitjes

Planten op je park

Schaduwpakket

Geranium phaeum
(Donkere ooievaarsbek)

- Hoogte : 40–60 cm
- Bloei : mei / augustus
- Bloeikleur : donker paars
- Overig : hommels en bijen bezoeken deze stinzenplant graag tijdens de lange bloeiperiode

Planten op je park

Schaduwpakket

Lamiasium galeobdolon
(Gele dovenetel)

- Hoogte : 20–30 cm
- Bloei : mei / juni
- Bloeikleur : geel
- Overig : wintergroen en goede bodembedekker

Planten op je park

Schaduwpakket

Primula veris

(Gulden sleutelbloem)

- Hoogte : 20–30 cm
- Bloei : feb – jun
- Bloeikleur : geel
- Overig : belangrijke voedselbron voor allerlei vroeg vliegende insecten

Planten op je park

Schaduwpakket

Vinca minor

(Kleine maagdenpalm)

- Hoogte : 15–30 cm
- Bloei : apr – mei
- Bloeikleur : blauw
- Overig : wintergroen en laagblijvende bodembedekker

Planten op je park

Zonpakket

Acer campestre
(Veldesdoorn)

- Hoogte : 3-12 meter
- Bloei : mei
- Bloeikleur : geelgroen
- Vrucht : gevleugelde zaden
- Blad : geel
- Snoeien : nee

Planten op je park

Zonpakket

Cornus mas

(Gele kornoelje)

- Hoogte : 3–6 meter
- Bloei : feb / mrt
- Bloeikleur : geel
- Vrucht : bes in aug / sep
- Blad : geel / dieprood
- Snoeien : nee

Planten op je park

Zonpakket

Frangula alnus
(Sporkehout)

- Hoogte : 2–3 meter
- Bloei : mei / juli
- Bloeikleur : groenwit
- Vrucht : bes in aug / sep
- Blad : geel
- Snoeien : nee

Planten op je park

Zonpakket

Ligustrum vulgare
(Wilde liguster)

- Hoogte : 2-4 meter
- Bloei : feb / mrt
- Bloeikleur : wit
- Vrucht : bes in aug / sep
- Blad : wintergroen
- Snoeien : nee

Planten op je park

Zonpakket

Rosa canina
(Hondsroos)

- Hoogte : 1-2 meter
- Bloei : juni / juli
- Bloeikleur : wit / roze
- Vrucht : bes in okt / nov
- Blad : geel
- Snoeien : nee

Planten op je park

Zonpakket

Achillea millefolium
(Duizendblad)

- Hoogte : 40–50 cm
- Bloei : jun – nov
- Bloeikleur : wit
- Overig : belangrijke waardplant voor vlinder

Planten op je park

Zonpakket

Geranium sanguineum
(Bloedooievaarsbek)

- Hoogte : 20–50 cm
- Bloei : mei – aug
- Bloeikleur : purper / rood
- Overig : de soortnaam wijst op de bloedrode bloemen

Planten op je park

Zonpakket

Leucanthemum vulgare
(Gewone margriet)

- Hoogte : 50–60 cm
- Bloei : mei – juni
- Bloeikleur : wit
- Overig : wordt tijdens de bloei bezocht door diverse insecten

Planten op je park

Zonpakket

Origanum vulgare
(Wilde marjolein)

- Hoogte : 20–35 cm
- Bloei : juli – sep
- Bloeikleur : witroze
- Overig : dit kruid kan in de keuken worden gebruikt

Planten op je park

Zonpakket

Salvia pratensis
(Veldsalie)

- Hoogte : 50–60 cm
- Bloei : mei – jul
- Bloeikleur : violetblauw
- Overig : wordt tijdens de bloei bezocht door diverse insecten

Planten op je park

Zonpakket

Stachys officinalis
(Koortskruid)

- Hoogte : 30–75 cm
- Bloei : jun – aug
- Bloeikleur : paars
- Overig : goed voor vlinders en bijen

Planten op je park

Zonpakket

Verbena officinalis
(IJzerhard)

- Hoogte : 50–100 cm
- Bloei : jun – okt
- Bloeikleur : roze
- Overig : vooral populair bij vlinders

Planten op je park

Zonpakket

Veronica longifolia
(Ereprijs)

- Hoogte : 60–80 cm
- Bloei : jun – aug
- Bloeikleur : blauw / paars
- Overig : populair bij diverse insecten, met name hommels

Programma

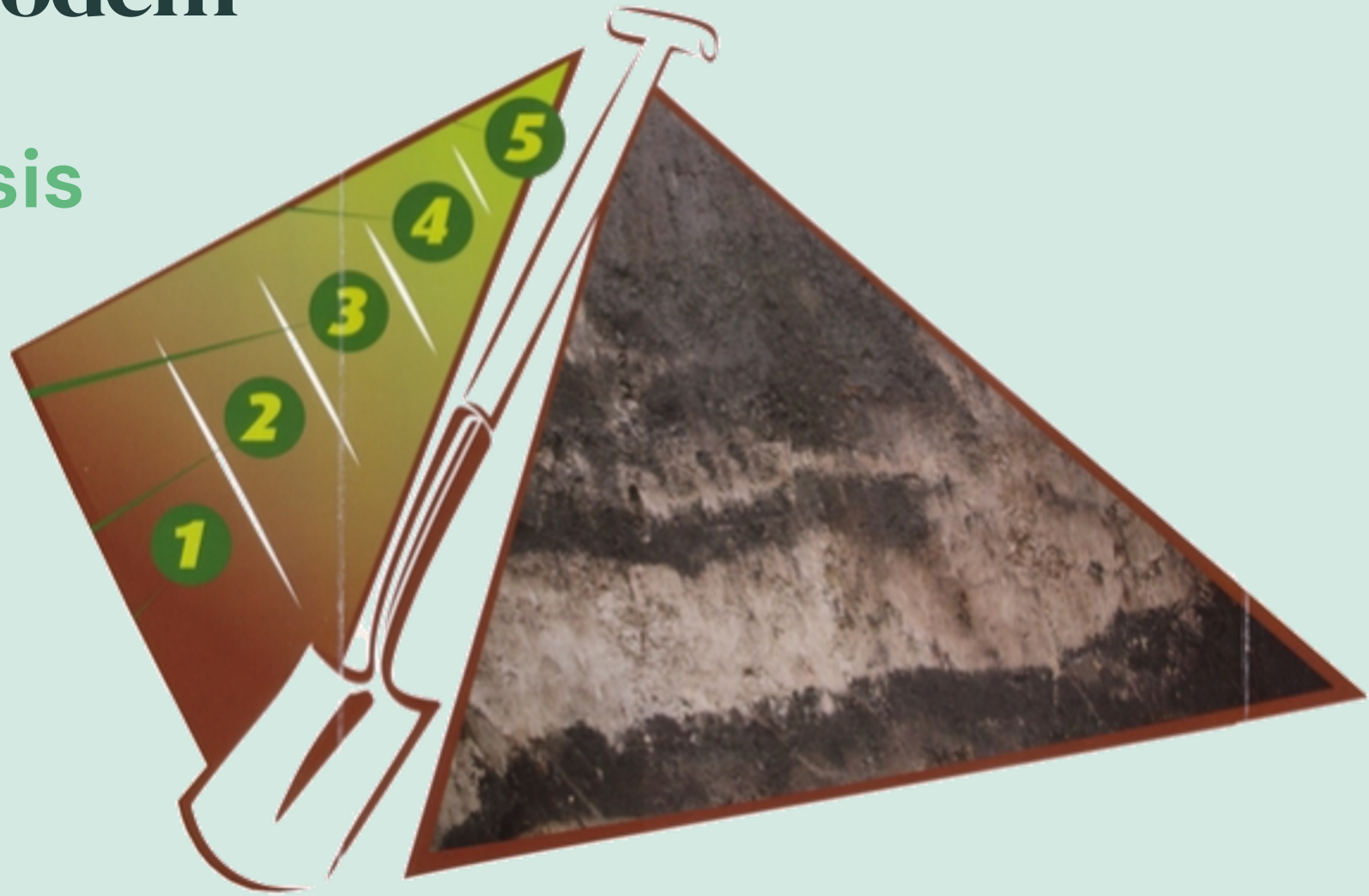
- 🌿 Even voorstellen...
- 🌿 Planten op je park
- 🌿 Planten en de bodem
- 🌿 Planten en onderhoud
- 🌿 Planten, maar er is meer...

Planten en de bodem

Bodem is de basis

- Structuur
- Zuurgraad
- Organische stof
- Bodemleven
- Voedingsstoffen

Planten en de bodem

Structuur

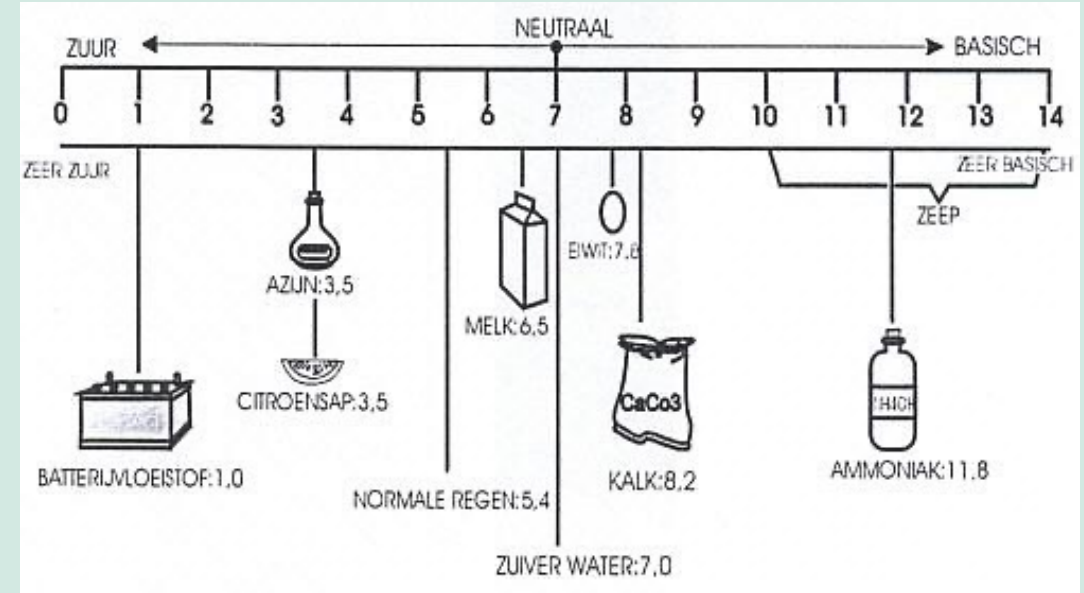
- Kleine holten
  - Aanvoer van water
- Grote holten
  - Aanvoer van lucht
  - Afvoer van water
  - Groeiruimte voor wortels
- Bodemleven

Planten en de bodem

Zuurgraad

- 🌿 pH-waarde = zuurgraad
- 🌿 Lage pH remt ontwikkeling en activiteiten bodem organismen
- 🌿 Lage pH zorgt voor betere oplosbaarheid en opneembaarheid zware metalen (vergiftiging)
- 🌿 Lag pH zorgt voor slecht vrijkomen organisch gebonden voeding

Gazon en gras	6,0 - 7,0	Bonen en erwten	5,5 - 7,5
Maïs	6,0 - 7,0	Aardappelen	5,0 - 7,0
Alle koolsoorten	6,0 - 7,5	Koolraap	6,5 - 7,5
Prei	6,0 - 7,5	Augurk	5,5 - 7,5
Tomaten	5,5 - 7,5	Schorseneer	6,5 - 7,5
Rode biet	6,5 - 7,5	Ui	6,5 - 7,5
Radijs	5,5 - 7,0	Sla	5,5 - 7,5
Peterselie	5,5 - 6,5	Spinazie	5,5 - 7,0
Rabarber	5,5 - 7,0	Aardbei	6,5 - 7,5
Appel	6,0 - 7,0	Kers	6,5 - 7,5
Den	5,5 - 7,0	Spar	5,5 - 6,5
Lariks	5,5 - 7,0	Jeneverbes	5,5 - 6,5
Cipres	5,5 - 6,5	Loofbomen	5,5 - 6,5
Liguster	6,0 - 7,5	Magnolia	5,5 - 7,0
Vlier	5,5 - 6,5	Azalea en Rododendron	4,0 - 5,5

Planten en de bodem

Organische stof

- Verse organische stof : niet omgezet materiaal zoals blad, grasmaaisel en takken
- Humus : organische stof waarbij makkelijk verteerbare delen afgebroken zijn door bacteriën en schimmels
- Gehalte organische in de bodem daalt jaarlijks met 2%

Planten en de bodem

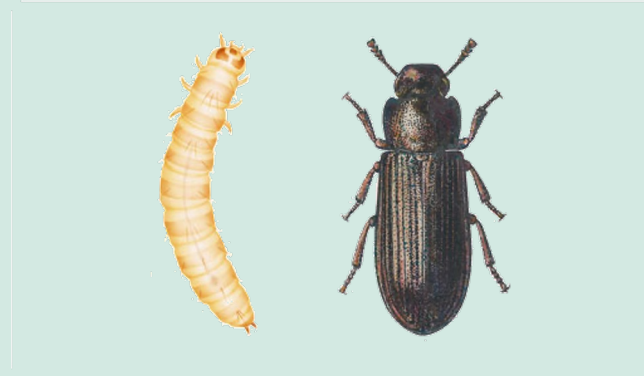
Organische stof

- Waarom
  - Bevat bouwstenen voor plantengroei
  - Heeft elektrische lading waardoor bouwstenen opgeslagen worden en dus niet verloren gaan
  - Verbetert de bodemstructuur
  - Houdt de bodem luchtig en vochtig

Planten en de bodem

Bodemleven

- Bodem = ecosysteem
- Plantaardige en dierlijke organismen zijn onderling afhankelijk (eten & gegeten worden + samenwerken)
- Bodemleven zorgt voor een gezonde en vitale bodem

Planten en de bodem

Bodemleven

- Schimmels
- Bacteriën
- Aërobe-bacteriën
- Anaërobe-bacteriën
- Aaltjes
- Algen
- Rhizobiën
- Azotobacter
- Actinomyceten
- Mycorrhizae
- .....

Planten en de bodem

Voedingsstoffen

Hoofdelementen

- Stikstof
- Fosfor
- Kalium
- Zwavel
- Calcium
- Magnesium

Sporenelementen

- IJzer
- Mangaan
- Zink
- Koper
- Borium
- Chloor
- Molybdeen
- Natrium
- Silicium

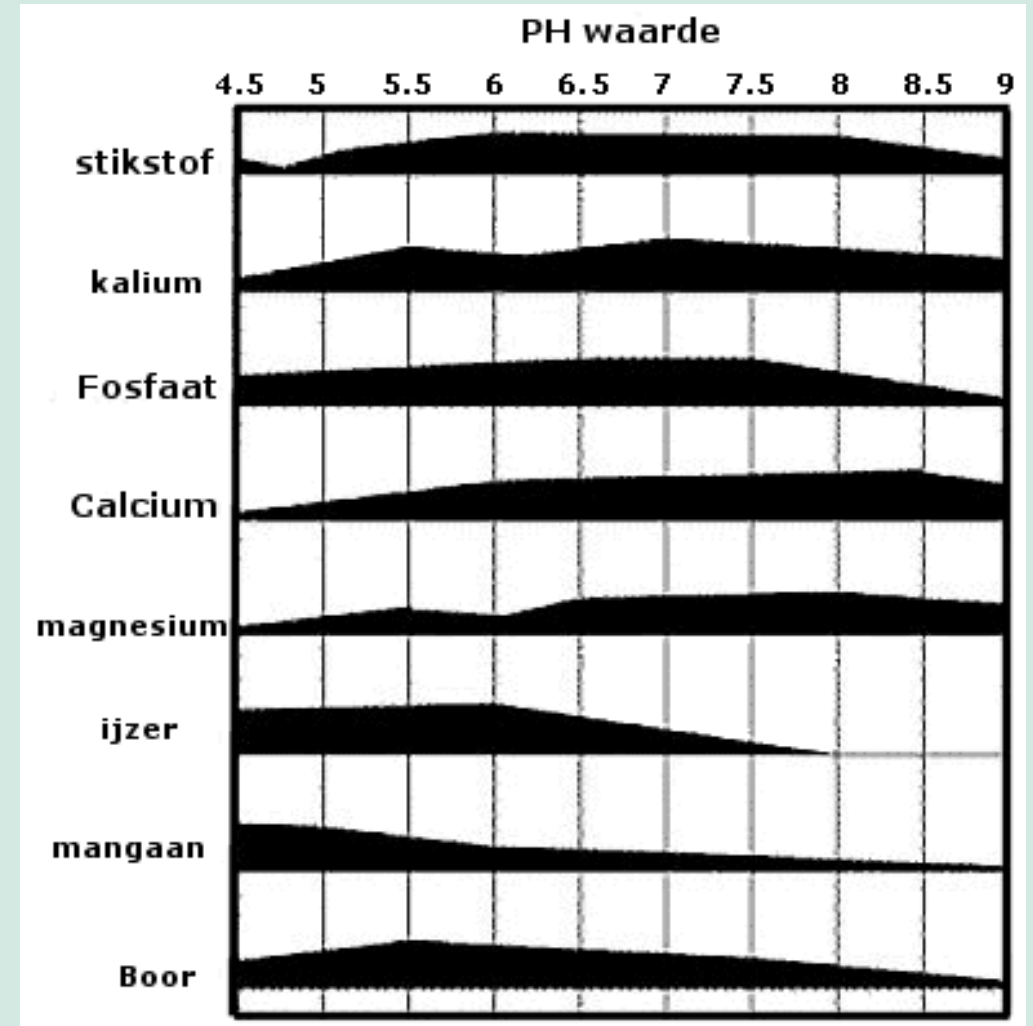

Planten en de bodem

Voedingsstoffen

Opneembaarheid:

- Bodemleven
- Bodemvocht
- Zuurgraad
- Bufferende werking van de grond
- Fixerende werking bodemleven
- Aanwezigheid bodemleven

Planten en de bodem

Voedingsstoffen

Typen meststoffen

- Kunstmest : chemisch (milieuvreemd, geforceerde groei, door zout verstoring bodemleven)
- Organisch mineraal : (positieve werking wordt teniet gedaan door chemie)
- Organisch : (natuurlijke grondstoffen, bevorderen bodemleven, gebruik van sporenelementen)

Planten en de bodem

Stappenplan aanleg

- Kies de juiste plek voor de plant
- Verwijder straatzand
- Spit de ondergrond goed om (lucht!)
- Breng goede aanplantgrond aan
- Dompel de plant
- Maak een plantgat en plant de plant
- Geef water
- Geef organische voeding

Programma

- 🌿 Even voorstellen...
- 🌿 Planten op je park
- 🌿 Planten en de bodem
- 🌿 Planten en onderhoud
- 🌿 Planten, maar er is meer...

Planten en onderhoud

Algemeen

- Houd je einddoel voor ogen
- Laat de natuur zijn werk doen, corrigeer waar nodig
- Composteer zelf en bedek de bodem en voorkom daarmee uitdroging (let op voor brandgevaar!)
- Sproei met mate
- Bestrijd met natuurlijke vijanden

Planten en onderhoud

Onderhoud bomen

- Watergeven na aanplant, 2 jaar lang extra aandacht nodig
- Snoei niet, behalve voor vorm, veiligheid en gezondheid
- Snoeien kan veelal in de zomer
- Wintersnoei kan, behalve Acer, Betulus en Carpinus

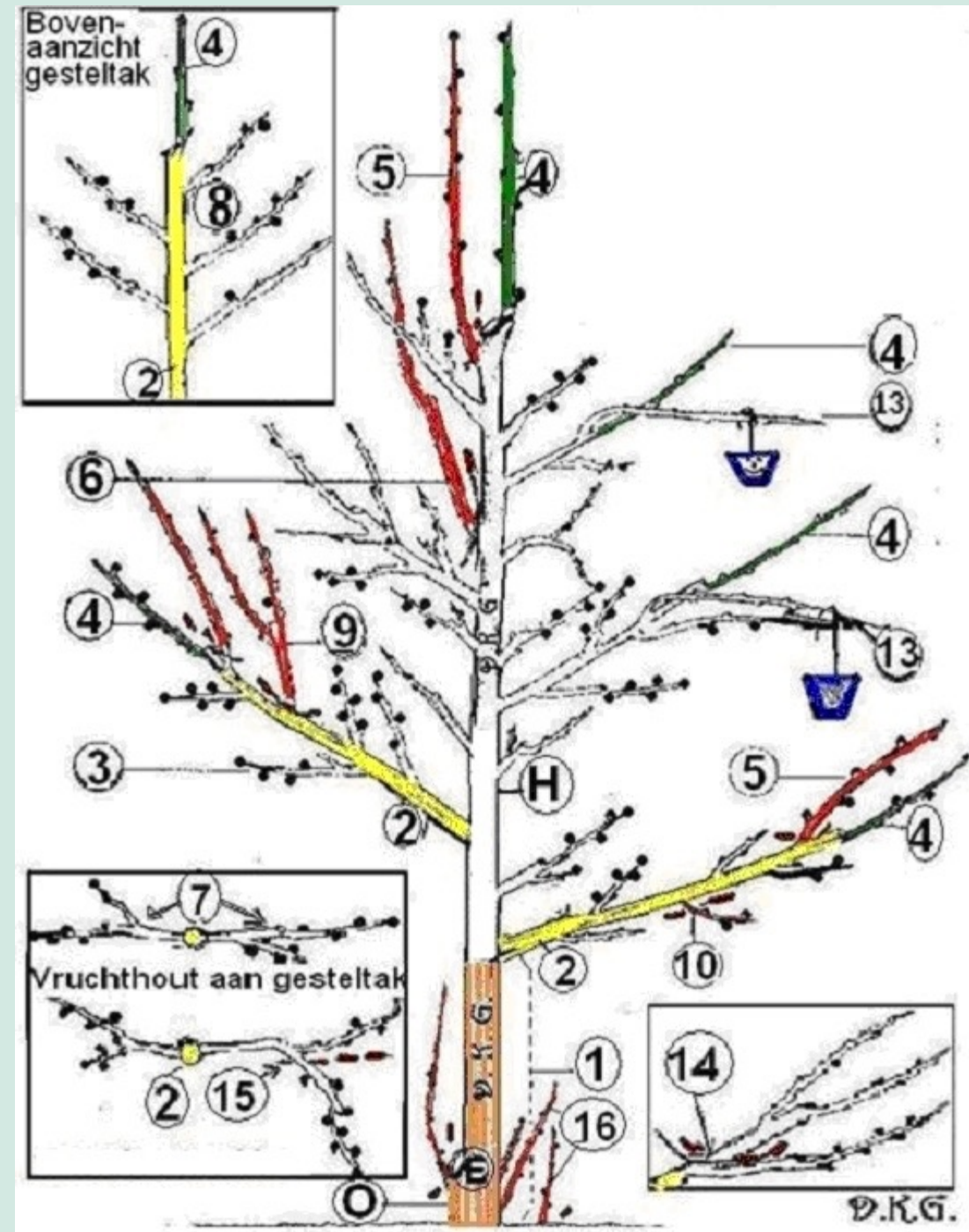
Stamomtrek (cm)	Hoogte	Lichte / zand grond	Gemiddelde / lemige grond
		Water in liters	Water in liters
14-16	2,5-3,0	30	20
16-18	3,0-3,5	35	25
18-20	3,5-4,0	40	30
20-25	4,0-4,5	50	35
25-30	4,5-5,0	60	40
30-35	5,0-5,5	70	45
35-40	5,5-6,0	80	55
40-50	6,0-7,0	100	70
50-60	7,0-8,0	120	80
60+	8,0+	140	95

Planten en onderhoud

Onderhoud heesters

- 🍃 Watergeven na aanplant, 1 jaar lang extra aandacht nodig
- 🍃 Snoei niet, behalve voor vorm en gezondheid
- 🍃 Voorjaarsbloei > snoei na de bloei
- 🍃 Nazomer/herfstbloei > snoei voorjaar
- 🍃 Verjongingssnoei > voorjaar

Planten en onderhoud

Onderhoud vaste planten

- Watergeven na aanplant, 1 jaar lang extra aandacht nodig
- Dode bloemen verwijderen voor herbloei
- Blad/bloemen in de winter laten zitten, in het voorjaar verwijderen

Programma

- 🌿 Even voorstellen...
- 🌿 Planten op je park
- 🌿 Planten en de bodem
- 🌿 Planten en onderhoud
- 🌿 Planten, maar er is meer...

Planten en meer...

Verharding

Een levende tuin voert nog maar 17% van het hemelwater af in vergelijking met een versteende tuin. Gebruik daarom alleen verharding waar nodig, bij voorkeur in poreuze vorm en voorkom bodemerosie.

Planten en meer...

Omheining, erfafscheiding en bouwkundige werken

Een levende tuin is onderdeel van de buurt en geen onneembare vesting. Groen zorgt hierbij voor verkoeling van de omgeving, verwijdering van fijnstof, beschutting en toegankelijkheid. Bovendien is een levende tuin een habitat voor dieren.

Planten en meer...

Water

Leven zonder water is niet mogelijk. Wees er zuinig op en benut het water. Mensen worden rustig van water en natuur en milieu genieten mee!

Planten en meer...

Gras

Een gevarieerd gazon is duurzaam en multifunctioneel. Er is meer dan alleen het gazon: bloembollen en siergrassen geven het gras meerwaarde.

Planten en meer...

Energie

Bomen en planten zorgen voor natuurlijke verkoeling, schaduw en windkering in de zomer. In de winter levert beplanting een bijdrage in de vorm van isolatie. Dak- en gevelgroen draagt bij aan de isolatie en vermindert de energievraag

Planten en meer...

Irrigatie

Verspil geen kraanwater en vermijdt afhankelijkheid. Sla hemelwater op of houdt het vast in de tuin. Zo wordt hemelwater nuttig gebruikt.

Planten en meer...

Hergebruik

De kringloop van stoffen en materialen wordt in de tuin zelf weer gesloten. Een levende tuin produceert geen afval naar de omgeving. Afval is voedsel!

Vragen?

Staverdenseweg 45
8075 AP Elspeet

0577-491851
contact@stiphoveniers.nl

stiphoveniers.nl

